

Klosterheden – botanisk beskrivelse af seks bæverterritorier 2010

Anna Bodil Hald 19. januar 2011

Inventeringsmetoden

Ved tidligere analyse af bæverterritorier inden for SNS Vestjylland's egne arealer i Klosterheden i sommeren 2007 blev der lagt vægt på at få en så omfattende registrering af vegetationen som muligt med henblik på at kunne følge bævernes påvirkning af områdets vegetation.

De seks territorier, der blev gennemgået i 2010, blev analyseret med henblik på at få et overblik over arealanvendelsen og floraen i de væsentligste naturområder samt et indblik i bævernes påvirkning af områdernes hydrologi. Territorierne blev gennemgået 12. til 14. april 2010. Da var det muligt at færdes i området og at danne sig et overblik over territorierne inden træerne fik blade og vegetationen stod højt. Da analyserne er gennemført i april var det i sagens natur ikke muligt at registrere alle plantearter. Det var dog muligt at vurdere et områdes naturtilstand ud fra de arter, der var til stede som identificerbare planterester eller friske blade.

Ved gennemgangen af de seks territorier blev hvert af dem opdelt i mindre og ensartede delområder. Feltarbejdet blev udført med støtte i luftfotos 2008. Hvert delområde er beskrevet med hensyn til arealanvendelse og tegnet ind på kort. For de fleste af naturområderne – og især dem, der topografisk kunne være påvirket af ændret hydrologi - er der lavet floralister, hvoraf nogle er kvantitative på en 6-trins skala. For de beskrevne områder foreligger desuden en beskrivelse af trædække, tilgængelighed på grund af fugtighedsforhold, drift og om der tørvegrave eller ej, jf. Boks 1. Øvrige delområder er kun beskrevet med hensyn til arealanvendelse.

Boks 1.

Trædække er beskrevet som 1: Ingen træer og buske bortset fra i feltlaget; 2: Enkelte træer og buske; 3: Ikke sluttet kronedække; 4: Sluttet kronedække; U: Uoplyst, dvs. ikke registreret.

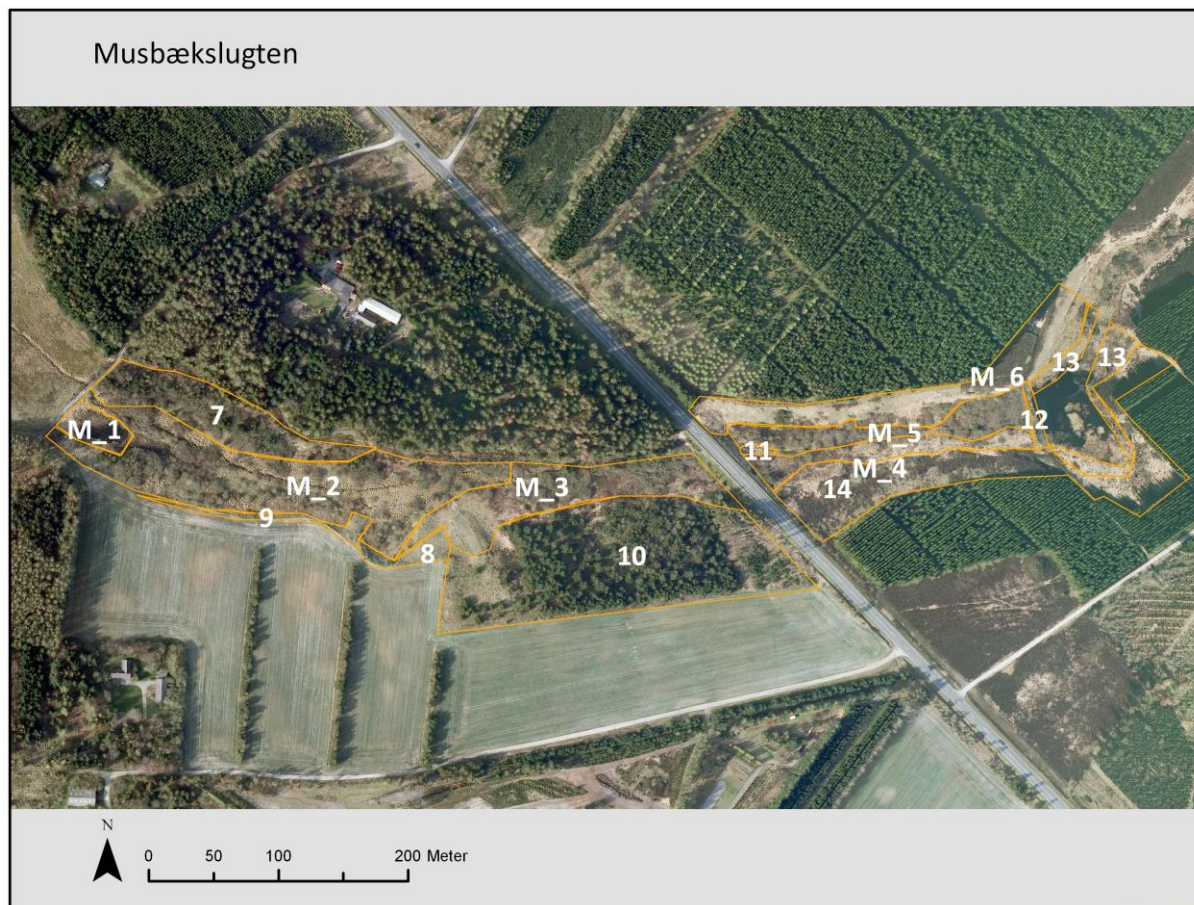
Tilgængelighed pga. fugtighedsforhold er beskrevet som: H: Hele delområdet tilgængeligt; D: Delområdet delvist tilgængeligt; 0: Delområdet ikke tilgængeligt.

Drift er beskrevet som M: Mark i omdrift; G: Græsning + evt. slåning; S: Slæt; UD_L: Driftsophør for lang tid siden; UD_K: Driftsophør for få år siden; UD: Uden drift - givetvis aldrig i rigtig drift. Hvor længe området har været ude af drift er vurderet på stedet ud fra erfaring.

Hvert territorium beskrives nedenfor med en opsummerende tekst, et territoriekort med et luftfoto fra 2007 som baggrundskort og med nummererede delområder samt en tabel med en kort beskrivelse af hvert delområde ud fra de analyserede forhold. MVJ oplysninger fra Miljøportalen forår 2010, dvs. det er MVJ tilsagn per 1. januar 2010. Poul Nygaard Andersen (DMU VIBI) og Andreas Aagaard Christensen (DMU-SYS) har været behjælpelige med GIS.

Musbækslugten østlig del ejet af SNS

Hele territoriet langs Musbæk udgøres af en vandløbsstrækning på godt 1 km og består af §3 beskyttet natur (mose, hede, to søer og beskyttet vandløb). Området har mod øst på det statsejede areal karakter af vandløbsslugt og mod vest omgives Musbækken af mosearealer. Området er i udgangspunktet næringsfattigt. Der findes to kunstigt anlagte søer som var dæmmet op før der kom bæver i området. Den vestlige sø er markeret som M_1, cf. Figur 1. I tilknytning til denne sø ligger et pumpehus. Den anden sø ligger i østenden af territoriet. Vandløbet er dyb og smal visse steder (østlig del) og har en lav vandføring – især i østlig del.

Figur 1. Musbækslugten med angivelse af delområder. Områder med betegnelsen M foran er beskrevet i større detaljer end øvrige områder, jf. Tabel 1. Luftfoto DDO Land 20 cm gengives med tilladelse til DMU-SYS og COWI.

Territoriet er primært omgivet af skov og hede og for en mindre del af agerjord i omdrift. Nærhed til marker sætter sit præg på vegetationen nærmest markerne, der klart er mere eutrofieret end vegetationen i kanten langs skov og hede. Territoriets vegetation bliver således gradvist mere eutrof nedstrøms. Territoriet er præget af tilgroning i mosaik og udtørring. Topstar og stiv star står på høje pedestaler og vidner om dræning og lang tid uden drift.

Der foregår ikke nogen produktionsmæssig aktivitet eller pleje i dette territorium bortset fra fældning på en stistrækning på sydsiden mellem skov og slugt (i den østlige del af territoriet). Dertil kommer den gamle opstemmede sø i vest. Der er ingen MVJ aftale i eller op til territoriet.

Bæverdæmninger har hævet vandstanden i området. Delområder M_2, M_4 og M_5 langs vandløbet er i 2010 kun delvist tilgængelige. Markerne er ikke påvirkede. Med tiden vil vældområderne langs siderne kunne revitaliseres ved at grundvandet fra den hævede grundvandsstand i bakkerne igen vil sive ud. Det lille område med tranebær og tørvemos vil måske drukne og forsvinde ved stigende vandstand. For at holde området med næringsfattig vegetation er det vigtigt at holde næringsstoffer på afstand f.eks. gennem udlægning af ugødsket randzone i de tilstødende marker langs sydvest. Uden bæveraktivitet vil området gro mere til med pilekrat.

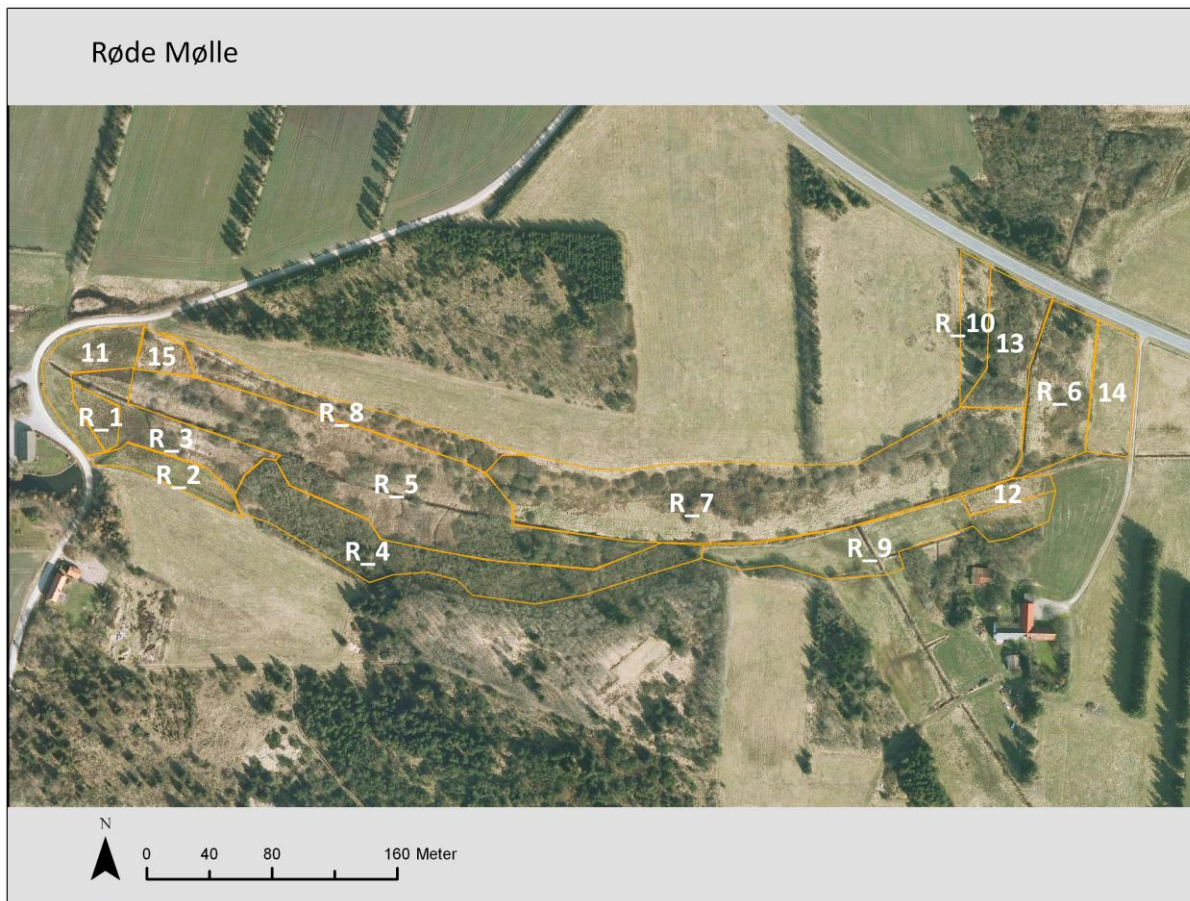
Bævernes tilstedeværelse ses således af den hævede vandstand i Musbækken og mere eller mindre drukning af de omgivende moser samt de bæverfældede træer og buske. De tilstødende marker i omdrift er ikke påvirkede.

Tabel 1. Beskrivelse af de inventerede delområder i Musbækslugten og de forhold, der er beskrevet, jf. Boks 1. Delområderne M_1 til M_6 er inventeret i større detaljer end delområderne 7 til 14.

ID	Træer	Tilg.	Drift	Tørve skær	Vegetationstype	Arter kvant.	Beskrivelse	Bemærkning
M_1	U	0	UD	0	Sø	N	Kunstigt opstemmet sø med dunhammer omgivet af topstar	
M_2	3	D	UD	0	Vældmose	J	Topstar vældmose med pil	
M_3	3	H	UD	0	Pors-Blåtop	J	Pors-Blåtop mose	Ret tør, men mere våd end M_4. Drænet fra gl. tid. Fattigkær med tranebær og djævelsbid ved at drukne
M_4	2	D	UD	0	Pors-Blåtop	J	Pors-Blåtop mose	Druknet nærmest søen
M_5	3	D	UD	0	Fugtig pilekrat	J	Galleri pilekrat	
M_6	2	H	UD	0	Hede	N	Hede med hedelyng og græs	
7			UD				Gammel pil med tørvemos	
8			UD				Område med tørbundsvegetation	
9			UD				Område med hede og græsvegetation på tør bund	
10			UD				Skov, plantage og hede	
11			UD				Lille område domineret af topstar	
12			UD				Menneskabt dæmning ved sø	
13			UD				Område af karakter som M_4	
14			UD				Område af karakter som M_6	

Røde Mølle

Territoriet Røde Mølle ligger nedstrøms Høværområdet og udgøres af en vandløbsstrækning på knap 1 km. Hele territoriet er §3 beskyttet (mose og beskyttet vandløb) og er omgivet af mark i omdrift bortset fra en del af sydstrækningen mellem Røde Mølle og Rosenbjerg, der består af blandet skov og hede (§3-hede). Området er i udgangspunktet næringsfattigt, men er i nogen grad næringspåvirket fra landbrugsoplandet.

Figur 2. Røde Mølle territoriet med angivelse af delområder. Områder med betegnelsen R foran er beskrevet i større detaljer end øvrige områder, jf. Tabel 2. Luftfoto DDO Land 20 cm gengives med tilladelse til DMU-SYS og COWI

I april 2010 er der fjernet en del dæmninger, bl.a. opstrøms broen ved Røde Mølle. Opstemning her er måske opstået som følge af dårlig passage under vejen nedstrøms bæverdæmningen.

Området er visse steder mod syd og langs hele nordkanten præget af gamle 'bagdræn' langs skræntvældene. Disse gamle vældområder er efter dræningen vokset til i pil. Et enkelt sted er der rester af pors. Den opgivne næringsrig tåreng centralt mod øst er under tilgroning med pilekrat. I vest er kun et lille område i landbrugsdrift – med slåning. Mod øst udgør slåede enge syd for vandløbet en

del af territoriet. Her er vandløbet bredt og vedligeholdt af bæver. Der er ingen MVJ aftale i eller omkring territoriet.

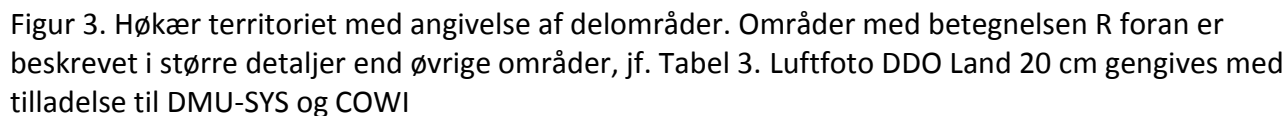
Bæverne har hævet vandstanden i territoriet, hvorved delområde R_5 i 2010 kun er delvist tilgængeligt, jf. Figur 2 og Tabel 2. Øvrige områder er relativt lidt påvirket hydrologisk. I vinteren 2009/2010 stuede vandet som nævnt dog op i delområde 11. Uden bæveraktivitet vurderes det, at tilgroningen med pil vil fortsætte og de åbne dele af engene vokser til i næringsrig vegetation med stor nælde samt tør tagrørsskov (de henter vandet i dybden). Med bæveraktivitet vil området kunne få revitaliseret vældene. Det tørre pilekrat (delområde R_4) vil med bæveraktivitet blive revitaliseret med øget vækst af tørvemos. Tagrør vil givetvis tage over en del steder, men området vil gå fra tør til våd tagrør. Hvis dæmninger fortsat fjernes, vil tøjeng fortsætte med at være tøjeng.

Bævernes tilstedeværelse ses primært af den hævede vandstand i de vestlige områder og mere eller mindre drukning af de omgivende moser samt de fældede træer og buske. Dertil kommer en synlig hævnning af vandstanden i delområde 12, som efterfølgende er ændret fra høslæt til ubenyttet område domineret af lysesiv. Dertil kommer begyndende vandstandshævning i delområde R_9 som følge af smådæmninger. De tilstødende marker i omdrift er ikke påvirkede.

Tabel 2. Beskrivelse af de inventerede delområder i Røde Mølle territoriet og de forhold, der er beskrevet, jf. Boks 1. Delområderne R_1 til R_10 er inventeret i større detaljer end delområderne 11 til 14.

ID	Træer	Tilg.	Drift	Tørve skær	Vegetationstype	Arter kvant.	Beskrivelse	Bemærkning
R_1	U	H	S	0	Våd eng	N	Våd højstaueng-slået nærmest vejen	Området har været under vand i vinter (problemer ved bro?). Dæmning opstrøms netop fjernet.
R_2	2	H	UD_L	0	Tør eng	N	Mosebunke-lysesiv tør eng	
R_3	2	H	UD_L	0	Våd eng	N	Våd næringsrig eng med vældpræg	
R_4	4	H	UD	0	Pilekrat - tør	J	Gammel pilekrat med spredte tagrør, mosbund inkl. tørvemos. Gamle pors enkelte steder. Bagdræn.	
R_5	4	D	UD	0	Våd tagrør	N	Våd tagrør med pil ved vandet	
R_6	3	H	UD_L	0	Tør eng	N	Mosebunke-lysesiv tør eng	
R_7	3	H	UD_L	0	Tør eng	J	Tør eng med spredte vældområder langs nordsiden. Pil i væld og langs bagdræn på delstrækninger	
R_8	4	H	UD	0	Pilekrat - tør	N	Tørlagt pil med tagrør - bagdræn har udtørret væld her	
R_9	1	H	S	0	Græsmark	N	Slået eng. Lille uslået område med lyse-siv nærmest dæmning (lige fjernet).	
R_10	3	H	UD	0	Gran	N	Tør skrænt med gran og gyvel	
11			S				Område med slået græs	
12			UD				Område domineret af lyse-siv	
13			UD				Område af karakter som R_4	
14			S				Område af karakter som R_9	
15			UD_L				Område af karakter som R_3	

Høkær er betegnelsen for et moseområde som ligger nord for hovedvej 521 øst for Drideå og opstrøms territoriet ved Røde Mølle. Bortset fra H_10 er hele territoriet registreret som beskyttet §3 natur (mose i øst og eng i vest). Dertil kommer to opstemmede søer henholdsvis på hver side af en vej med en samlet vandflade på ca. 1,2 hektar. Mod sydvest indgår tillige mark i omdrift i territoriet, delområde H_10, jf. Figur 3 og Tabel 3. Vandløbet er kun i vest beskyttet vandløb. Dertil kommer tre anlagte søer i udkanten af territoriet.

Området er i udgangspunkt næringsfattigt og er sandsynligvis tidligere tørveafskrælningsområder, hvor vegetationen efterfølgende er blevet monokultur af blåtop - med pil på de lavest beliggende områder. Mod øst grænser området op til skov og en hestefold. Mod vest er området omgivet af marker i omdrift. En del af det §3 registrerede eng i vest er omlagt til omdriftsareal, den nordlige del af delområde 11 for nylig.

Navnet antyder, at her har været høslæt i gammel tid. I nyere tid har her været afgræsset og der ses flere steder gamle elhegn, ved delområderne H_1, H_6 og H_8.. Områderne H_2 og H_5, som er groet til i pil, kan være gamle tørveskær og har næppe været i drift. Den landbrugsmæssige drift af delområderne H_4 og H_7 er opgivet for længst, mens delområderne H_1, H_6 og H_8 er opgivet senest. Delområde H_9 er i omdrift selv om det er § 3 eng. Engene mod øst, delområderne 16 og 17 afgræsses. Delområde 17 er dog meget fugtig. Der er ingen MVJ aftale i territoriet, men på markerne umiddelbart nord herfor.

Lokaliteten er præget af at have været meget kraftigt afdrænet, før de to kunstige søer blev anlagt. Der er også gamle selvgroede graner i området. Selv om en bæverdæmning i nord er fjernet kort tid forud for inventeringen i april 2010, ser området ikke ud til i større grad at være præget af øget fugtighed som følge af bæver. En stor del af oversvømmelserne, herunder af delområde H_1 (jf. Figur 3), som har været afgræsset for få år siden, skyldes anlæg af søerne. Alle delområder var tilgængelige bortset fra søerne, H_1 og H_2.

Uden bæveraktivitet vil områder, som ikke længere er i græsningsdrift, vokse til i pil og birk. Med bæver holdes området mere åbent og lokale opstemninger kan revitaliserer tørvemosvæksten mellem blåtop tuerne – i delområde H_1 sås en sådan begyndende tørvemosvækst.

Bævernes tilstedeværelse ses primært af den hævede vandstand i de vestlige områder nedstrøms den vestlige sø samt de fældede træer og buske. Størstedelen af den hævede vandstand skyldes anlæg af de to søer. De tilstødende marker i omdrift er ikke påvirkede. Selv dele af et tidligere §3 areal har kunne pløjes for nylig.

Tabel 3. Beskrivelse af de inventerede delområder i Høkær territoriet og de forhold, der er beskrevet, jf. Boks 1. Delområderne H_1 til H_10 er inventeret i større detaljer end delområderne 11 til 19.

ID	Træer	Tilg.	Drift	Tørve skær	Vegeta tionstype	Arter kvant.	Beskrivelse	Bemærkning
H_1	2	D	UD_K	0	Våd blåtop	N	Fugtiggjort drænet blåtop eng. Blåtop på høje pedestal. Førhen høslæteng -> afgræsning -> nu opgivet	
H_2	4	D	UD	0	Pilekrat - våd	J	Pilekrat i forfald efter længere tids opstemning (menneske sø).	
H_3	3	H	UD	0	Pors-Blåtop	N	Drænet blåtop mose med pors samt spredte gamle graner, birk og pilekrat	
H_4	3	H	UD_L	0	Blåtop	J	Relativ tør tuet blåtopeng med yngre pil og i tilgroning med pil	
H_5	4	H	UD	0	Pilekrat	J	Gammel pilekrat med seljerøn	
H_6	2	H	UD_K	0	Blåtop-lysesiv-mosebunke eng	J	Gammel græsningseng med gradient fra næringspåvirket i nord og blåtopeng i syd. Områder med gamle gran, fyr og birk	Delvist opdyrket mod nord i 2010 selv om det er §3-eng
H_7	2	H	UD_L	0	Tør eng	J	Bølget bunke med blåtop. Græstilgroning. (Rest af tidligere større højmosen ?).	
H_8	2	H	UD_K	0	Lysesiv eng	N	Opgivet lysesiv eng. Tidligere græsning.	
H_9	2	H	S	0	Onlagt eng	N	Omlagt §3 eng. Mod syd med græs/afpudset eller slået. Mod nord nyoppløjet.	
H_10	1	H	S	0	Græsmark	N	Slået græsmark i omdrift.	
11			M				Mark og pløjet jord	

12		.				Sø	
13		UD_K				Eng uden drift	
14		UD				Område med blandet løvtræsbevoksning	
15		M				Mark i omdrift	
16		G				Fold med græsning	
17		G				Fugtig del af græsfold	
18		UD				Gammel gravet andedam	
19		UD_K				Område af karakter som H_6	

Agergård.

Bæverterritoriet øst for Agergård Plantage ligger i en snæver og lang ådal med en gammel hedeskrænt på vestsiden (nu delvist tilvokset og tilplantet) og med marker i omdrift på østsiden. Hele territoriet er § 3 beskyttet natur (hede i vest og mose samt kunstig sø i resten af området). Vandløbet er ikke beskyttet vandløb. Den menneske opdammet sø forekommer øverst i oplandet. Vandafstrømningen herfra er ret begrænset. Området tilføres en del drænvand inkl. okker fra markområdet på østsiden.

Figur 4. Agergård territoriet med angivelse af delområder. Områder med betegnelsen A foran er beskrevet i større detaljer end øvrige områder, jf. Tabel 4. Luftfoto DDO Land 20 cm gengives med tilladelse til DMU-SYS og COWI

Ådalen har givetvis været gennemdrænet af et dybtliggende vandløb. Der sås ikke bagdræn, men områder med gamle væld er også få. Kun et enkelt sted – ved bævreasp lunden – sås rester af en drænet pors-blåtop vældmose. I udgangspunktet er området næringsfattigt, men nærhed til omdriftsmarker og tilførsel af drænvand fra netop markområderne har eutrofieret dele af området.

Området har ikke været i landbrugsræssig drift meget længe bortset fra kantområder mod øst (delområde A_6, jf. Figur 4 og Tabel 4), der har indgået i gamle græsfolde sammen med marker i omdrift. Territoriet er meget utilgængeligt fra vest pga. træer og fra øst er en del af området præget af opfyld og marker i landbrugsdrift helt til ådalsskrænten. Gødsknings- og sprøjtefri randzoner ville understøtte den eksisterende natur her. Der er ingen MVJ tilsagn i eller omkring området.

Bæverne har hævet vandstanden kraftigt, så delområderne A_2 og A_3 kun er delvist tilgængelige og delområde A_4 slet ikke. Alle de undersøgte områder har sluttet eller næsten sluttet kronedække. Uden bæver vil dette område fortsat have været en tilgroet, men tør ådal. Med bæver bliver der lysnet op. Bæverne har sat hele ådalen under vand, hvorfor det må forventes, at mange pilebuske vil gå ud og gamle graner vil vælte. Alene det vil lysne i ådalen. Mod nord revitaliseres områder med tørvemos. Mod syd bliver det næringsrigt sump på grund af drænvand.

Bævernes tilstedeværelse ses primært af den kraftigt hævede vandstand i moserne i den snævre ådal, døde træer samt de fældede træer og buske. De tilstødende marker i omdrift er ikke påvirkede.

Tabel 4. Beskrivelse af de inventerede delområder i Agergård territoriet og de forhold, der er beskrevet, jf. Boks 1. Delområderne A_1 til A_10 er inventeret i større detaljer end delområderne 11 til 17.

ID	Træer	Tilg.	Drift	Tørve skær	Vegeta- tionstype	Arter kvant.	Beskrivelse	Bemærkning
A_1	4	H	UD	0	Bævreasp	N	Plantet lund af bævreasp. Udgør en del af den tidligere hedeskrænt mellem Agerskov plantage og ådal.	Bæverne har fældet området nærmest ådal.
A_2	3	D	UD	0	Blåtop	N	Meget tuet blåtop mose - til dels under vand.	
A_3	4	D	UD	0	Pilekrat	N	Gammel, fugtig og tæt pil med mosbund og tørvemos.	
A_4	4	0	UD	0	Pilekrat- vanddækket	N	Gammel pilekrat, som er fuldstændig vanddækket pga. af høj bæverdæmning	Meget næringsrigt vand: Drænvandstilledning og marker. Ringe vandtilførsel fra øvre del af territoriet.
A_5	3	H	UD	0	Opfyld	N	Gammel opfyld langs marken. Tilløb af ny drænledning med okkervand mod øst. Sprøjtet i øst.	
A_6	3	H	UD_L	0	Hede	N	Tør skrænt med enkelte hedeplanter. Tidligere afgræsset sammen med mark.	
A_7	4	H	UD	0	Pilekrat-tør	N	Tør pilekrat med mos og mosebunke	
A_8	3	H	UD	0	Hede	N	Plantet gran (nærmest ådal) mere åben område med fyr og blandet løv. Udgør en del af tidligere hedeskrænt mellem Agerskov plantage og ådal.	Dette område bør gendannes til hede med øget tilgængelighed.
A_9	3	H	UD	0	Opfyld	N	Jordopfyld (mange tipvogne jord er havnet her) med hylde, gyvel og japan pileurt	
A_10	3	H	UD	0	Hede	N	Hede og græshede delvist udlagt til græsplæne.	Heden burde genskabes her i større omfang

11			UD				Menneske opstemmet sø	
12			UD				Dæmning ved menneske opstemmet sø	
13			UD				Plantage med lærk	
14			UD				Område af karakter som A_2	
15			UD				Område af karakter som A_3	
16			UD_L				Område af karakter som A_6	
17			UD				Område af karakter som A_10	
18			.				Sø	

Drideå

Bæverterritoriet ligger langs Drideå sydvest for Nørre Holmgård, i en relativ bred ådal sammenlignet med territorier i vandløbsslugter i Klosterheden. Ådalen præges af den dybtliggende Drideå. Drideå har mere eller mindre naturlige slyngninger og er gravet (unødigt) dybt ned. Åen er gravet dybt ned i tørvebunden, som udgør ådalen. Ådalen har i udgangspunktet været mesotrof med mange væld med stort vandtryk, dels langs skrænterne og dels midt i ådalen. De fleste er drænet af med bagdræn i skrænterne og af den dybtliggende å. Afdræningen ses af de mange startuer på høje pedestaler og mange af dem er overgroet med engrørhvene. En tidligere artsrig vældflora er i dag

Figur 5. Drideå territoriet med angivelse af delområder. Områder med betegnelsen D foran er beskrevet i større detaljer end øvrige områder, jf. Tabel 5. Luftfoto DDO Land 20 cm gengives med tilladelse til DMU-SYS og COWI

mange steder erstattet af høj sødgræs, hvilket dog vidner om en vis vandbevægelse mod åen. Høj sødgræs forekommer også i gamle meandre og i backswamp områder, dvs. områder med tilløb af vand, men hvor åens kanter (levee) dæmmer vandet op. Nogle backswamps er sumpet til med forekomst af en del dynd padderok til følge. Dette ses bl.a. et sted, hvor bæverne har lavet dæmning langs vandløb (er nu igen drænet af, da dæmningen ikke længere vedligeholdes af bæverne).

Bæverterritoriet er bortset fra småområder §3 beskyttet (mose i nord, eng i syd og beskyttet vandløb). Territoriet er omgivet af dyrket landbrugsland, bortset fra en lille strækning mod øst, som er skov. Der er ingen MVJ aftaler i eller omkring territoriet. Næringspåvirkningen fra landbruget og givetvis gødsning af nogle af engområderne ses reflekteret som indslag af næringsafhængige plantearter.

Ingen af arealerne i bæverterritoriet er i landbrugsmæssig drift, bortset fra delområde D_8, der afgræsses, jf. Figur 5 og Tabel 5. Et lille område i det nuværende pilekrat (delområde D_3) holdes dog åbent gennem jagtpleje. Driften af engene mod syd er opgivet for få år siden (delområderne D_4, D_5, D-10 og D-11). Disse områder vil med tiden via et højstaude stadium vokse til med krat (den nye landbrugslov bør kunne holde dem åbne). Tilvoksningen vil dog gå langsomt, da engene mod syd ikke er trykvandspåvirkede. Landbrugsarealerne i omdrift ligger højere i terrænet.

Alle delområder var tilgængelige bortset fra D_1, som kun var delvist tilgængelig. Moseområdet er vanskeligt farbar, men det skyldes ikke bæverne, men tilstedeværelsen af gamle meandre og andre områder med hængesæk af høj sødgræs. Udviklingen i området vil næsten være den samme med og uden bæver, som det fungerer nu. Bæverne bygger kun lidt, da de udnytter Drideå's tørvebrinkerne til bo, og påvirker derfor træbevoksningen ganske lidt og kun lokalt. En stor bæverdæmning på tværs af Drideå var dog brudt ned på umiddelbar før inventeringstidspunktet i april 2010. Området var kun præget i mindre grad af denne dæmning. Bæverne udnytter backswamps, som de påvirker i nogen grad dels ved at dæmmer op og dels ved nogle steder at dræne dem af med smågrøfter, der gennemskærer leveen langs vandløbet. Det skaber god dynamik i mosen. De tilstødende marker i omdrift er ikke påvirkede og driftsophør på de tidligere græssede marker kan ikke tilskrives bævernes aktiviteter.

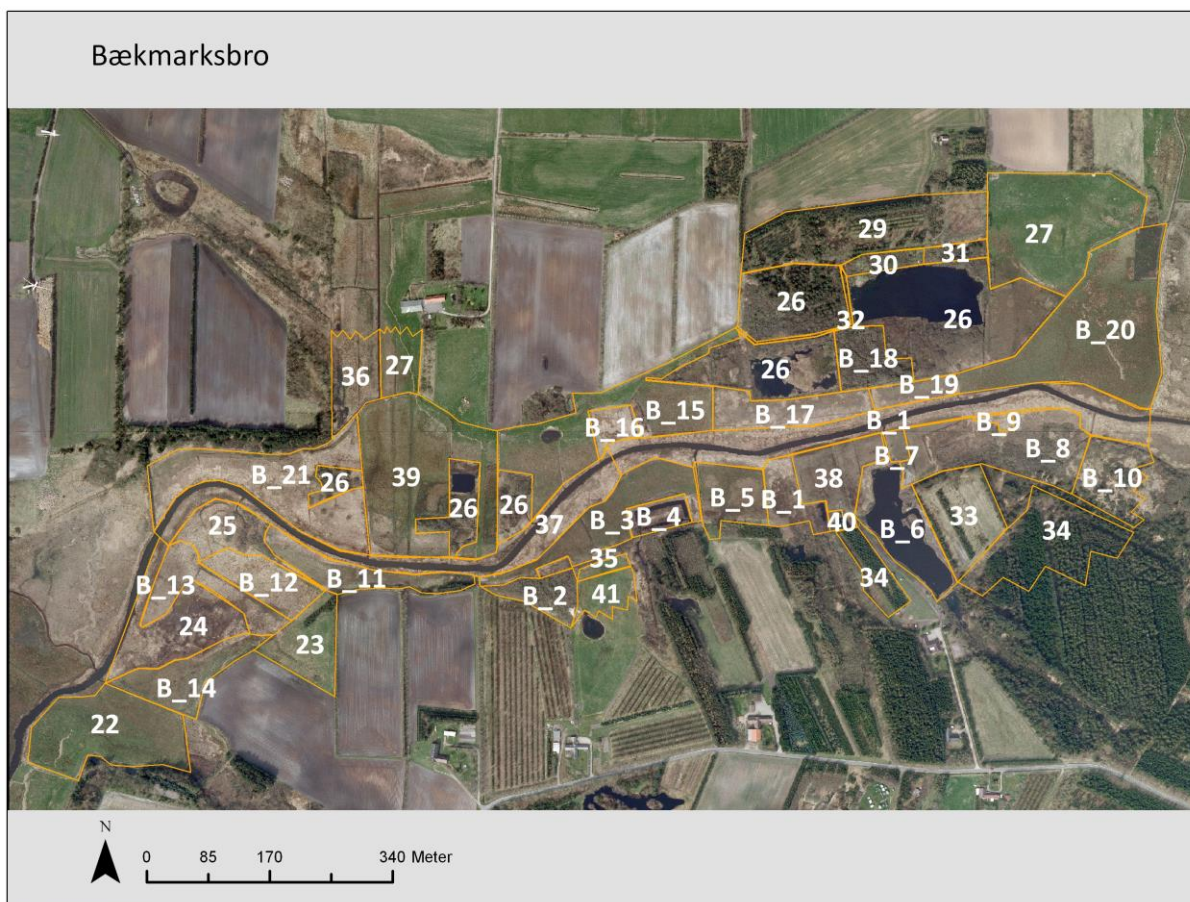
Tabel 5. Beskrivelse af de inventerede delområder i Drideå territoriet og de forhold, der er beskrevet, jf. Boks 1. Delområderne D_1 til D_13 er inventeret i større detaljer end delområderne 14 til 21.

ID	Træer	Tilg.	Drift	Tørve skær	Vegeta tionstype	Arter kvant.	Beskrivelse	Bemærkning
D_1	4	D	UD	0	Bachswamps	J	Vældskrænter med star-arter i store tuer - backswamps med pil, høj sødgræs - engrørhveneeng langs vandløb (stedvis overvokset stiv star tuer)	Enkelte backswamps er tørret ud.
D_2	2	H	UD_L	0	Eng-opgivet	J	Afdrænet, ubenyttet eng, der nu er højstaudeeng med døende startuer.	
D_3	1	H	S	0	Vildtbane	N	Slået område som vildtpleje. Alternativt ville her være tagrør.	
D_4	2	H	UD_K	0	Eng-opgivet	N	Højstaudeeng med høj sødgræs/alm. mjødurt og spredte unge pilebuske	

D_5	2	H	UD_K	0	Eng-opgivet	J	Opgivet tør eng, dog med delområder slået. Afdrænet stareng ind mod pilekrat.	
D_6	3	H	UD_L	0	Eng-opgivet	N	Mere eller mindre tør pil med hvid anemone og startuer	
D_7	3	H	UD_L	0	Eng-opgivet	J	Opgivet relativt tør eng, dog med backswamps heraf nogle opdæmmet af bæver. Bagdræn ved væld. Stiv star områder udtørret. Arealet længst mod øst har været i drift længst.	
D_8	0	H	G	0	Eng	J	Græsset mælkebøtte-/mosebunke-/lysesiv eng + slået.	
D_9	4	H	UD	0	Pilekrat -tør	N	Gl. pil i drænet (bagdræn) væld	
D_10	1	H	UD_K	0	Eng-opgivet	J	Nylig opgivet mosebunke-/lysesiveng, som givetvis har været afgræsset sammen med en tør skrænt. Pil i et vådt hul	
D_11	1	H	UD_K	0	Græs-opgivet	N	Tør skrænt	
D_12	4	H	UD	0	Skov	N	Plantet skov	
D_13	4	.	UD	.	Pilekrat	N	Pilekrat (her har jeg ikke været).	
14			M				Forager i dyrket mark	
15			UD				Gammel kørevej mellem mark og å	
16			M				Dyrket mark	
17			S				Sti til mosen	
18			UD				Skov på tør bund	
19			UD				Område af karakter som D_1	
20			UD_L				Område af karakter som D_7	
21			UD_K				Område af karakter som D_11	

Bækmarksbro

Bæverterritoriet ligger i en 2-300 meter bred ådal, dannet af Flynder Å. Territoriet, som er inventeret, strækker langs åen. I udgangspunktet har her været fattigkær (vældmoser) langs skrænterne mod øst på begge sider af ådalen. Disse er gravet ud og består i dag af mere eller mindre tilgroede tørvegrave eller søer. Kun et enkelt sted – delområde B_10 i sydøst – er fattigkæret stadig bevaret, Figur 6 og Tabel 6. Dette fattigkær er dog under tilgroning med gran, fyr og pil fra naboskoven. Over det øvrige areal har ådalen kun i ringe omfang afsnørede meandre og backswamp. Det skyldes, at store dele af ådalen har været i drift som græsningsenge i kombination med høslæt visse steder indtil for få år siden. Enkelte steder findes vældprægede områder midt i ådalen.

Figur 6. Bækmarksbro territoriet med angivelse af delområder. Områder med betegnelsen B foran er beskrevet i større detaljer end øvrige områder, jf. Tabel 6. Luftfoto DDO Land 20 cm gengives med tilladelse til DMU-SYS og COWI

Ådalen er i dag som helhed næringspåvirket mesotrofe enge, hvoraf store dele er ved at gro til i tagrør. Den analyserede del af ådalen er på den omgivende højbund mest omgivet af mark i om drift og i mindre omfang af skov. Flynder Å påvirker kun i mindre omfang ådalen. På hele strækningen er Flyder å flankeret af rørskov, flere steder med hængesæk.

Ifølge §3 registreringer er ådalen en mosaik af beskyttet mose, eng og søer, gennemskåret af et beskyttet vandløb, Flynder Å. Den østligste del af delområde B_15 og B_17 er ikke registreret som §3 eng, hvilket kan undre.

En stor del af arealerne i bæverterritoriet er opgivet som græsnings- og høslæteng, flere inden for en kortere årrække. Få områder er stadig i drift, nemlig to store græsningsfolde mod nord (B_15 og 39) og nordøst (B_20), en sammenhængende hestefold i sydøst (B_3, B_5 og 38) samt en høslæt eng i sydvest (B_14). Dertil kommer et lille område, som er opdyrket for nylig (B_12). Kun få af engene er påvirket af højere vandstand som følge af bæverne, så driftsophør er næppe en følge af bæveraktivitet. På de enge, hvor engdriften er opgivet, gror ådalen til i tagrør og rørgræs. På steder med sivevand har pil startet sin indvækst. To områder indenfor territoriet, delområde B_11 og den vestlige del af B_5 har en MVJ ordning. Ingen af de tilstødende marker har MVJ.

Bæverne har kun i mindre omfang påvirket ådalen hvilket skyldes, at åen er meget bred og vandrig, hvilket gør det overflødigt at bygge dæmninger i hovedvandløbet. Bæverne laver små dæmninger i sidegrøfter op til tørvegravene, hvor de fælder pil. Bæverne har dog dæmnet op for afløb fra enge uden for det analyserede område, jf. delområde 28 Figur 6. Bæverneaktiviteten kan være med til at opretholde fattigkæret i sydøst: De store graner vil drukne og bæver vil fjerne pil. Bæverne kan være med til opretholde dynamikken i tørvegravene, men kan ikke forhindre tilgroning med rørskov over store dele af ådalen. Bæveraktiviteten er også med til at opretholde dynamikken i området gennem smådæmninger. Alle delområder bortset fra søer og tørvegrave er tilgængelige. Dog er delområde B-21 så påvirket af bæveraktivitet, at den kun er delvist tilgængeligt.

Bævernes tilstedeværelse ses primært af de små dæmninger på sideløb samt de fældede træer og buske. De tilstødende marker i omdrift er ikke påvirkede, og driftsophør i ådalen skyldes kun i mindre omfang bæver aktivitet. Ophør af drift på delområde B_21 kan skyldes bæveraktivitet.

Tabel 6. Beskrivelse af de inventerede delområder i Bækmarksbro territoriet og de forhold, der er beskrevet, jf. Boks 1. Delområderne B_1 til B_21 er inventeret i større detaljer end delområderne 22 til 39.

ID	Træer	Tilg.	Drift	Tørve skær	Vegeta tionstype	Arter kvant.	Beskrivelse	Bemærkning
B_1	1	H	UD	0	Tør tagrør	J	Tagrørsskov langs åen. Ret tør.	
B_2	4	.	UD	0	Pilekrat-væld	N	Pilekrat med væld. Ikke været i den	
B_3	0	H	G	0	Eng	J	Græsset og slået eng med mosebunke, lysesiv og engkarse	
B_4	0	0	UD	1	Vandhul	N	Gravet dam i naturligt vældområde. Har 3/4 åbent vandflade	
B_5	0	H	G	0	Eng	J	Hestegræsset eng (pt to heste). Bidt meget ned. Vegetation som i delområde 3	
B_6	0	0	UD	1	Sø	N	Opstemmet sø med put and take fiskeri. Udgravet vældmose.	
B_7	1	H	UD_K	0	Eng-opgivet	J	Ubenyttet eng med rørgræs og tagrør. Pil i gamle render	
B_8	3	0	UD	1	Tørvegrave	N	Tørvegrave med bagdræn. Pilekrat længst væk fra delområde langs åen med tagrør. Mosaik af tørre områder og småpytter.	Ret tørt og tilgængeligt rundt om tørvegravene
B_9	0	H	UD	0	Eng-opgivet	N	Ubenyttet eng med gul iris og lysesiv	
B_10	3	H	UD	0	Fattigkær	J	Fattigkær med tørvekos og benbræk.	

							Invaderes af gran, fyr og pil	
B_11	2	H	UD_K	0	Eng-opgivet	J	Opgivet tør eng med træbevokset skrænt mod ovenfor liggende mark. Kun pil ved grøft.	Engblomme
B_12	0	H	M	0	Mark	J	Stubkultiveret tidligere 'eng'. Noteret som §3 eng. Kærtidsel og lysesiv.	Meget åben bund. Gamle tuer i tørven. Opdyrket for nylig.
B_13	0	H	UD_K	0	Eng-opgivet	J	Mestendels relativ tør rørskov, dog med våde områder. Tidligere afgræsset/slæt	Slået sti rundt i kanten
B_14	0	H	S	0	Stareng	J	Slået star-lysesiv-krybhvene eng	
B_15	1	H	G	0	Eng	J	Græsset/slået eng med enkelte knoldkær. Pil ved grøfter	Folden har høj bund mod mark
B_16	0	H	UD_K	0	Eng-opgivet	N	Ubenyttet hel tør tidligere eng. Nu mest tør rørskov	
B_17	0	H	UD_K	0	Eng-opgivet	J	Ubenyttet hel tør tidligere eng. Under tilgroning med tagrør	Hegnet. Dyrene har adgang til engen fra delområde B_15
B_18	4	H	UD	0	Pilekrat-tør	N	Tør pilekrat	
B_19	1	H	UD_K	0	Eng-opgivet	J	Ubenyttet eng under tilgroning med tagrør	
B_20	0	H	G	0	Eng	J	Tør mosebunke-lysesiv eng, som måske er opgivet	Ser ikke ud til at være afgræsset i 2009
B_21	1	D	UD_K	0	Eng-opgivet	J	Opgivet eng med nogle fugtige partier (bæveropstemninger)	Slået sti i kanten mod nord. Dæmning fjernet for nylig
22			G				Græsset eng	
23			S				Slået græs	
24			UD				Område med hængesæk af tagrør	
25			UD				Område med tagrør og enkelte pil	
26			UD				Tørvegrave	
27			M				Græsmark	
28			UD				Rørskov af tagrør	
29			UD				Skov og plantage	
30			S				Tør og afdrænet krat	
31			UD				Tør og afdrænet porsemose	
32			S				Sti	
33			UD				Tidligere planteskole	
34			UD				Granplantage på tørt bund	
35			M				Brakmark	
36			UD				Område med rørskov af tagrør	
37			UD				Område af karakter som B_1	
38			G				Område af karakter som B_5	
39			G				Område af karakter som B_15	
40			UD				Område af karakter som B_2	
41			M				Mark	